

Ministerie van Veiligheid en Justitie

FACTSHEET

Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (amv)

In het bestuursakkoord van november 2015 is, mede op verzoek van gemeenten, afgesproken dat Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (verder: amv voor enkelvoud en amv's voor meervoud) kleinschalig in de gemeenten worden opgevangen.¹ Onderdeel van deze afspraak is dat amv's meetellen voor de taakstelling en zodra ze 18 jaar worden in de gemeente worden gehuisvest.

De VNG (OTAV) en het Platform Opnieuw Thuis willen hiermee gemeenten en hun partnerorganisaties informeren over de opvang en begeleiding van amv's in deze nieuwe situatie en over hun huisvesting bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar.

De factsheet geeft feitelijke informatie, doet suggesties en maakt verantwoordelijkheden helder. Heeft u vragen waarvan het antwoord in deze factsheet niet of niet helder te vinden is, stel uw vraag dan aan het OTAV (mail: otav@vng.nl of telefonisch: 070 373 83 98) of aan het Platform Opnieuw Thuis (mail: postbus@opnieuw-thuis.nl of telefonisch 06 5280 9396). Deze factsheet zal regelmatig geactualiseerd worden.

Deze factsheet hebben het Platform Opnieuw Thuis en de VNG/OTAV zo accuraat mogelijk samengesteld aan de hand van beschikbare, actuele gegevens. Ook dit dossier kan echter veranderen door nieuwe afspraken (bijv. het in het Uitwerkingsakkoord van eind april 2016 aangekondigde, aanstaande Protocol tussen VNG en Nidos). Rechten kunnen derhalve niet aan deze factsheet worden ontleend.

¹ Een alleenstaande minderjarige vreemdeling (amv) is (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/inhoud/alleenstaande-minderjarige-vreemdelingen-amv>): bij aankomst in Nederland minderjarig; afkomstig van buiten de Europese Unie; naar Nederland gekomen zonder ouder(s) of een andere persoon die het gezag over de jongere heeft. Een amv was vroeger ook bekend onder de naam ama (alleenstaande minderjarige asielzoeker).

1 Het nieuwe opvangmodel, ingevoerd per 1 januari 2016

Sinds 1 januari 2016 is het nieuwe opvangmodel voor amv's in werking getreden². Waar voorheen de huisvesting van alle amv's, met en zonder vergunning, onder verantwoordelijkheid van het COA viel, is een deel van de nieuwe opvang onder verantwoordelijkheid van Nidos komen te vallen. Bij de geboden opvang wordt onderscheid gemaakt naar leeftijd en verblijfsperspectief (wel of geen vergunning)³.

Nidos en COA zijn samen verantwoordelijk voor de opvang en begeleiding van amv's. Nidos is de wettelijk voorged van alle amv's in Nederland.⁴

Met de implementatie van het nieuwe opvangmodel wordt een kwalitatieve verbetering beoogd. De belangrijkste uitgangspunten zijn:

- dat de wijze van opvang past bij de kwetsbaarheid van de leeftijdscategorie. Voor alle minderjarige asielzoekers en statushouders (vluchteling met verblijfsvergunning) geldt dat de opvang in principe kleinschalig is.
- dat amv's zo veel mogelijk in dezelfde omgeving of regio blijven als zij van de ene naar de andere opvangvoorziening gaan. Daardoor kunnen zij bijvoorbeeld hun sociale contacten aanhouden en de eventueel ontvangen zorg en het onderwijs voortzetten.
- dat in de opvang onderscheid bestaat tussen minderjarigen met een status en zonder status (nog in procedure of afgewezen).

De afgesproken verantwoordelijkheidsverdeling tussen COA en Nidos is in principe als volgt. Indien nodig kan er maatwerk worden geboden.

Nidos is verantwoordelijk voor:

- Het plaatsen van amv's tot en met 14 jaar, met of zonder vergunning, in opvanggezinnen.
- Het plaatsen van amv's van 15 jaar en ouder die een verblijfsvergunning hebben gekregen op kleinschalige opvangplekken. 15-Jarigen komen meestal op opvangplekken waar 24-uurs-begeleiding aanwezig is⁵ en 16- en 17-jarigen komen (als zij daaraan toe zijn) op plekken waar minder begeleiding nodig en beschikbaar is⁶.

Het COA is verantwoordelijk voor:

- Amv's van 15 jaar en ouder die (nog) geen verblijfsvergunning hebben gekregen,
- en amv's jonger dan 15 zonder verblijfsvergunning die niet geplaatst kunnen worden in een opvanggezin.

Zij worden in het nieuwe model door het COA opgevangen in bij elkaar gelegen kleinschalige woonvoorzieningen (KVV). De KVV bestaan uit maximaal 16 tot 20 bedden en er is 24-uurs begeleiding aanwezig, tenzij de jongeren in de woonvoorziening met minder begeleiding toe kunnen.

2 Type huisvesting

Zoals hierboven bij de uitgangspunten voor het nieuwe opvangmodel genoemd, is het de bedoeling dat de amv's vanaf hun eerste verblijf in de COA-opvang, maar ook als zij door Nidos worden (over)geplaatst, in dezelfde regio blijven.

Opvang door COA:

Het COA maakt in de nieuwe opvangvorm, kleinschalige woonvoorzieningen (kvv) beschikbaar. In een regio met een doorsnede van ongeveer 15 kilometer zijn er steeds zo'n 80 plaatsen beschikbaar, verdeeld over een aantal

2 Kamerstuk 27 062, nr. 95

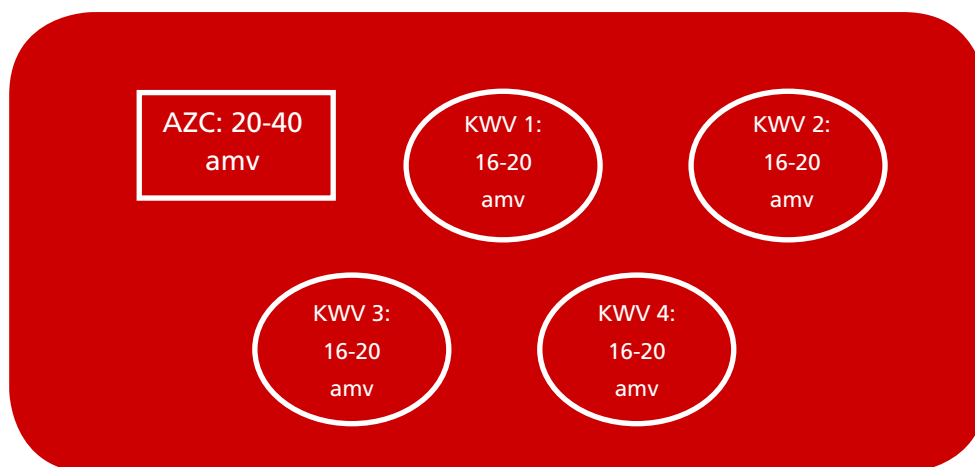
3 Zie voor verloop van de procedure in bijlage 2 van deze factsheet

4 Bij aankomst van een alleenstaande minderjarige vreemdeling (amv) in Nederland of bij aantreffen van een amv zonder rechtmatig verblijf door de autoriteiten, wordt een amv in contact gebracht met Nidos die verantwoordelijk is voor het uitvoeren van gezag over amv. Nidos dient hier toe een voogdij-aanvraag in bij de rechtbank. Bij toekenning van de voogdij komt het gezag bij Nidos te liggen. Nidos is bevoegd de belangen te behartigen van de amv tijdens de asielpcedure en wordt daarin bijgestaan door een advocaat.

5 Opvangplekken waar 24-uurs-begeleiding aanwezig is werden in de praktijk een 'kinderwoongroep' ofwel KVG genoemd

6 Deze opvangplekken werden tot nu toe ook wel 'kleinschalige wooneenheden' ofwel KVE genoemd

woonvoorzieningen op en buiten de azc's (zie de grafische weergave hieronder). De kleine woonvoorzieningen buiten de azc's hebben een maximale capaciteit van 16-20 plaatsen. Dat betekent dat er in de regel dus maximaal 80 plaatsen beschikbaar zijn in vier kleine woonvoorzieningen buiten het azc en 20-40 plaatsen op het azc.

Totale opvang in regio: max 100 plaatsen

Opgang via Nidos:

De kleinschalige opvangplekken van de door Nidos gecontracteerde partijen, bestaan uit wooneenheden en woongroepen.

Woongroepen zijn vaak gevestigd in panden waar de bestemming maatschappelijke doeleinden op rust, in gewone woonwijken. Deze panden zijn meestal in beheer bij de jeugdzorgaanbieders, waarmee de desbetreffende gemeenten al in contact staan. In de regel verblijven 12 jongeren in een woongroep.

De kleinschalige wooneenheden zijn in het algemeen gewone wooneenheden waar in de regel 4 jongeren samen wonen (afhankelijk van de huisvesting kan dit afwijken, maar er zullen nooit meer dan 8 jongeren verblijven). Het zijn hoe dan ook gewone woningen die voldoen aan alle voorschriften voor bewoning incl. brandveiligheid. Ze vallen hetzij in de sociale huursector dan wel in het lagere segment van de vrije huursector. De gecontracteerde jeugdzorgaanbieder is verantwoordelijk voor het vinden van passende, gemeubileerde huisvesting. Nidos controleert of de woning voldoet aan het geldende eisenpakket ten aanzien van de woning zelf, de voorzieningen in de buurt, mogelijkheden voor scholing etc.

Nidos heeft de afspraak met de jeugdzorgaanbieder dat deze in contact treedt met de gemeente; hetzij in zoektocht naar geschikte woningen, hetzij wanneer (groeps)woningen al zijn gevonden.

3 Partijen die samenwerking met gemeente zoeken

Gemeenten krijgen bij de huisvesting van amv's dus niet alleen met COA en Nidos te maken, maar ook met aanbieders die door Nidos zijn gecontracteerd om de huisvesting en begeleiding uit te voeren van de minderjarigen die onder voogdij van Nidos staan. Nidos heeft daartoe op dit moment 18 aanbieders gecontracteerd. Dit zijn jeugdzorginstellingen die ieder minstens 100 plaatsen beschikbaar (zullen) hebben en die meestal in hun oorspronkelijke werkgebied opereren. Nidos gaat de contracten aan, maar hanteert daarbij geen regionale verdeling. Dan kan het dus gebeuren dat meer partijen in één regio opereren. Indien meerdere aanbieders actief (willen) zijn in een gemeente, dan besluit de gemeente met wie ze willen samenwerken. Nidos en haar gecontracteerde partners, conformeren zich aan de keuze die de gemeenten maken.

4 Wie bepaalt welke amv's, waar worden geplaatst?

Nidos bepaalt welke individuele amv op welke plek worden geplaatst op basis van eigen deskundigheid. Andere partijen, inclusief de jeugdzorgaanbieders en de gemeente, hebben daar geen invloed op. Plaatsing vindt primair plaats op basis van ingeschatte zelfstandigheid, waarbij gekozen wordt voor ofwel de meer zelfstandige woonvorm, ofwel wonen in een 24-uurs begeleide setting.

5 Advies voor communicatie door gemeente over kleine woonvoorzieningen

Nidos, of een door haar gecontracteerde partner, is verantwoordelijk voor eventuele communicatie van komst van nieuwe huisvesting van amv's in een buurt. Dit gebeurt altijd in overleg met de gemeente. De gemeente weet immers of er nog eventuele andere zaken in de wijk spelen, waar rekening mee gehouden moet worden. Zeker voor het bewonen van een kleinere wooneenheid, leert de ervaring dat een aankondiging bij de direct omwonenden en eventuele kennismaking met de begeleider en de jongeren voldoende is. Hoe omvangrijker de berichtgeving (in schaal en intensiteit) hoe meer de indruk ontstaat dat het om een ingrijpende verandering in de buurt gaat terwijl de praktijk uitwijst dat deze woningen geen bijzondere impact hebben. De jongeren die er wonen zijn en gedragen zich niet anders dan andere jongeren.

6 Begeleiding van amv's

De aard van de begeleiding door medewerkers van COA, gecontracteerde partners van Nidos en van de opvanggezinnen is afgestemd op zowel de leeftijd als het verblijfsperspectief.

Als het verblijfsperspectief inhoudt dat de amv terug moet keren naar het land van herkomst, worden de begeleiding en de ondersteuning hierop afgestemd.

Als amv's wel een verblijfsvergunning hebben gekregen, werken de contractpartijen van Nidos aan de integratie van deze jongeren in de Nederlandse samenleving en aan de overgang naar een zelfstandig leven als zij 18 jaar worden. Bij het bepalen voor welk type opvang en begeleiding een amv in aanmerking komt, beoordeelt de instelling hen op de mate van zelfstandig kunnen functioneren. Indien ze (nog) niet in staat zijn om voldoende zelfstandig te functioneren, komen ze in aanmerking voor een woongroep met 24-uurs begeleiding. Indien ze wel voldoende zelfstandig zijn dan kunnen ze wonen in een wooneenheid waar per week 28 uren begeleiding beschikbaar is, geconcentreerd op de momenten dat de jongeren thuis zijn, dus niet naar school zijn.

Gemeenten krijgen bovendien in 2016 budget voor maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders vanaf 16 jaar, dus ook voor amv'ers. Vanaf de inwerkingtreding van de gewijzigde Wet Inburgering (vermoedelijk 1 juli 2017) verandert dit. Gemeenten ontvangen vanaf dat moment alleen financiering voor de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders die 18 jaar of ouder zijn en inburgeringsplicht hebben. Het budget voor maatschappelijke begeleiding wordt door de wetwijziging vanaf dat moment namelijk gekoppeld aan de bij de inburgeringsplichten⁷ behorende betalingscondities.

7 Jeugdhulp en gezondheidszorg

De gemeente is sinds 1 januari 2015 formeel verantwoordelijk voor het verstrekken van voorzieningen in het kader van de Jeugdwet aan alle kinderen en jongeren tot 18 jaar die in de gemeente verblijven. De voorzieningen van de Jeugdwet zijn beschikbaar voor alle in Nederland verblijvende minderjarigen, ongeacht hun verblijfsstatus. Net als onder de Wet op de jeugdzorg krijgen rechtmatig verblijvende vreemdelingen alle hulp die ze nodig hebben. Onrechtmatig verblijvende vreemdelingen⁸ krijgen deze hulp ook, maar hierbij geldt, dat zij bij voorkeur niet in een pleeggezin worden geplaatst. Bovendien wordt in die situatie de jeugdhulp toegekend voor in begin-

⁷ Actuele informatie over de uitwerking van afspraken met betrekking tot de Participatieverklaring vindt u op vng.nl/otav

⁸ Niet-rechtmatig in Nederland verblijvende minderjarige vreemdelingen zijn vreemdelingen zonder geldige verblijfstitel die niet in een procedure zitten, dan wel geen uitstel van vertrek hebben verkregen. Dit zijn doorgaans uitgeprocedeerde asielzoekers of vreemdelingen die geen verblijfsvergunning hebben aangevraagd.

sel een half jaar. Na dit half jaar wordt opnieuw beoordeeld of – gelet op het verblijfsperspectief van de jongere – de jeugdhulp moet worden voortgezet.

De regering heeft vóór de inwerkingtreding van de Jeugdwet, in overleg met de VNG de volgende afspraken gemaakt over de jeugdhulp aan rechtmatig, dan wel niet rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen⁹.

Voor amv's zonder status die verblijven bij het COA of in een pleeggezin van Nidos geldt:

- De opvang en begeleiding die het COA en Nidos leveren, blijven landelijk georganiseerd en worden betaald door het ministerie van VenJ. Dat geldt ook voor de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen in gezinnen, over wie de Nidos de voogdij voert. Gemeenten hebben hier dus geen rol in.
- De contracten die COA en Nidos in het verleden hebben afgesloten met twee zorgverzekeraars over de financiering van zorg, hulp en begeleiding blijven gehandhaafd. Het gaat om de Regeling Zorg Asielzoekers (RZA, tussen COA en Menzis) en Nidos Justitie Ziektekostenregeling (NJZ, tussen Nidos en VGZ). Deze contracten hebben betrekking op de kosten vergelijkbaar met de voorzieningen van de Zvw en AWBZ. De budgetten voor deze kosten, waaronder dus ook de jeugd-GGZ en jeugd-AWBZ, vallen onder verantwoordelijkheid van het Rijk en zijn niet overgeheveld naar de gemeenten.
- Ten aanzien van amv's die in een COA-locatie verblijven, zijn door het ministerie van VenJ en de VNG aanvullende afspraken gemaakt over de voormalige provinciale jeugdhulp, de gesloten jeugdhulp en de jeugdreclassering. Conform het besluit Jeugdwet zijn de gemeenten hiervoor verantwoordelijk. Sinds 1 januari 2015 verzorgt het COA namens de gemeenten de inkoop van deze jeugdhulp. Hiermee wordt voorkomen dat gemeenten de benodigde hulp inkopen terwijl veel kinderen in de loop van het jaar in verschillende COA-centra terecht komen.

Voor amv's met een status die verblijven bij Nidos (of nog tijdelijk bij het COA) geldt:

- De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de kosten van 'Jeugd-GGZ/AWBZ conform de Jeugdwet'.
- De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het realiseren van alle jeugdhulp (voor zover die niet valt onder de dekking van de RZA en de NJZ) voor minderjarigen die onder verantwoordelijkheid van Nidos vallen en die niet in een COA-voorziening verblijven.
- Gemeenten zijn sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen ten behoeve van niet rechtmatig in Nederland verblijvende minderjarige vreemdelingen die de kinderrechter aan andere gecertificeerde instellingen dan Nidos opdraagt.

8 Taakstelling amv's

Sinds 1 januari 2016 tellen amv's mee voor de taakstelling van gemeenten. Het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom zegt daarover dat 'zodra een amv met een vergunning in een Nidos opvanglocatie in de gemeente wordt geplaatst, deze direct meetelt voor de taakstelling.'

In de Tweede-Kamerbrief van oktober 2015 stond dat gemeente de door Nidos gehuisveste statushouders voor de taakstelling konden aanmelden bij het COA via de voor de taakstelling gebruikelijke werkwijze. Dat hebben diverse gemeenten ook gedaan. Zij zagen echter de aangemelde amv's niet terug in de overzichten van het COA. Dat gebeurde op verzoek van Nidos omdat Nidos er niet zeker van was of gemeenten in de overgangperiode naar het nieuwe model de in hun gemeente al eerder gehuisveste amv's zouden kunnen (her)huisvesten als ze 18 jaar werden of worden. Aan het meetellen voor de taakstelling is immers ook het (her)huisvesten gekoppeld op 18-jarige leeftijd. Inmiddels is een deel van de amv's wel al meegeteld en in de overzichten verwerkt. Echter, de werkwijze verandert:

Binnen twee weken na vergunningverlening meldt Nidos de in de Nidos-opvang geplaatste amv aan bij het COA met een koppeling naar de juiste gemeente. Vanaf dat moment telt de amv mee voor de taakstelling. De ge-

⁹ Deze afspraken gelden in beginsel voor een periode van drie jaar. Gaandeweg zullen de afspraken worden geëvalueerd. Op basis daarvan zullen afspraken worden gemaakt over de periode vanaf 1 januari 2018.

meente hoeft dus zelf geen actie meer te ondernemen om de amv te laten meetellen.

Gemeenten ontvangen een brief van Nidos, telkens als er nieuwe amv's in hun gemeente worden geplaatst onder de taakstelling. In de brief staan onder andere de gegevens van de jongere en welke organisatie de begeleiding regelt. In de brief staan ook contactgegevens waarvan de gemeente gebruik kan maken als er vragen zijn.

In het bestuursakkoord tussen Rijk en VNG is vastgelegd dat rechtstreeks aan de taakstelling is gekoppeld dat gemeenten passende vervolghuisvesting voor de jongeren realiseren op het moment dat deze de leeftijd van 18 jaar bereiken. Dat wordt bevestigd in het Uitwerkingsakkoord. Voordeel is dat jongeren dan in de omgeving kunnen blijven wonen waar ze zijn opgevangen en inmiddels gewend zijn en sociale contacten hebben. Maar als een amv tussen de plaatsing in een opvanglocatie van Nidos en het bereiken van de leeftijd van 18

a. verhuist naar een andere gemeente en

b. in die andere gemeente een beroep moet doen op de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor vervolghuisvesting,

dan gaat het meetellen voor de taakstelling over naar die andere gemeente.

Zie verder ook paragraaf 12 van deze factsheet voor meer informatie over de overgang van 18- naar 18+, met name over de inspanningsverplichting van Nidos voor het vinden van vervolghuisvesting.

9 Gezinshereniging

Als aan een amv een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd is verleend, kan hij binnen drie maanden na verlening een mvv-nareisaanvraag indienen voor zijn ouders. Voorwaarde is dat hij op dat moment nog niet de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Andere gezinsleden als broers en zussen, moeten een reguliere vergunning aanvragen. Omdat ouders van broers en zussen op dat moment een status hebben, wordt in praktijk meestal aan broers en zussen ook een vergunning verleend.

Zodra de ouders in Nederland arriveren wordt het gezin zo snel als mogelijk herenigd. Ouders melden zich in Veenhuizen (Banckenbosch) waar alle 'nareizigers' naar toe gaan, en worden binnen een aantal dagen overgebracht naar een AZC. De amv kan ofwel in het AZC worden herenigd, maar de voorkeur heeft dat het gezin zo snel mogelijk een woning toegewezen krijgt in de (buurt van de) gemeente waar de amv geplaatst is, om continuïteit te waarborgen. De amv blijft onder voogdij van Nidos, totdat de rechtbank besluit dat de voogdij over gaat naar de ouders. Hiervoor staat een termijn van maximaal drie maanden, waarbij moet worden gezegd dat rechtbanken veel aanvragen hebben lopen, waardoor termijnen oplopen.

N.b.: Of en wanneer gezinsleden zich bij de amv zullen voegen, kunnen gemeenten volgen via TVS. Sinds begin april is daarin een functionaliteit opgenomen waarin informatie wordt vermeld over nareizigers (mvv aangevraagd, mvv verstrekt, datum inreis in Veenhuizen – waar sinds begin april alle nareizigers centraal worden opgevangen – en datum vertrek uit Veenhuizen). Verder doet de het Platform Opnieuw Thuis een proef om alle nareizigers meteen (binnen 4 dagen) te voorzien van BRP-inschrijving en verblijfsdocument op de juiste naam zodat ze volledig voorzien naar de gemeente kunnen afreizen. Dat maakt het mogelijk dat de gemeente tijdig kan plannen wanneer een gezinswoning nodig is. Op die manier zou, idealiter, niet meer nodig zijn dat de gezinsleden naar een AZC gaan waar de amv zich bij hen voegt, maar zou het hele gezin meteen in de gemeente herenigd kunnen worden in de gezinswoning.

10 Onderwijs

Alle kinderen (in asiel of met vergunning) in de leerplichtige leeftijd moeten naar school. Daarmee wordt bedoeld dat kinderen van 5 tot 18 jaar hetzij leerplichtig zijn (formeel tot 16 jaar), dan wel kwalificatieplichtig zijn (16- en 17-jarigen). In de Europese Richtlijn staat dat zij na indiening van de asielaanvraag binnen drie maanden toegang moeten hebben tot onderwijs. Scholen kunnen aanvullende bekostiging ontvangen voor minderjarige asielzoekers en/of statushouders. Voor primair onderwijs geldt dit zolang deze asielzoekers/statushouders nog geen

jaar in Nederland verblijven. In het voortgezet onderwijs (vo) geldt dit voor iedere nieuwkomer: Een leerling die korter dan twee jaar in Nederland is en niet de Nederlandse nationaliteit heeft.

De leerlingen in de leeftijd van het vo worden ingeschreven in de onderbouw van het vo (dit wordt vaak ISK genoemd, wat staat voor Internationale Schakelklas). Het vo kent geen leeftijdsgrenzen. De vo-school kan dan zelf het onderwijs verzorgen aan de leerlingen in de ISK. De vo-school kan er ook voor kiezen – op basis van wat de beste plek is voor de leerling – om de leerling uit te besteden aan een mbo-instelling of vavo-instelling (=mavo, havo of vwo). Er is geen minimale verblijfsduur in het ISK, maar een leerling mag maximaal twee jaar onderwijs volgen in een ISK. De ISK kent geen vast programma, maar bestaat vaak voor 80% uit taalonderwijs waarbij in het tweede jaar specifiek aandacht is voor uitstroom naar het reguliere onderwijs. Ook een leerling die gedurende die twee jaar 18 jaar wordt, mag onderwijs blijven volgen op een ISK. In de praktijk kan hierbij echter een probleem ontstaan als deze 18-jarigen niet in aanmerking komen voor studiefinanciering en dus geen inkomen hebben.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft een informatiedocument opgesteld met een toelichting over de verplichtingen voor gemeenten en scholen en de tegemoetkoming in de kosten die zij daarbij moeten maken: http://www.lowan.nl/wp-content/uploads/2016/01/Informatiedocument_asielzoekers_en_nieuwkomers_PO_en_VO_doc.pdf

Bovengenoemd informatiedocument geeft mailadressen en telefoonnummers van contactpersonen bij het ministerie van OCW en LOWAN (ondersteunt de scholen die het Eerste Opvangonderwijs aan nieuwkomers verzorgen in het Primair en Voortgezet Onderwijs) evenals contactpersonen die vragen kunnen beantwoorden over middelbaar beroepsonderwijs.¹⁰

Ervaring uit de praktijk leert, dat het een aandachtspunt is om de jongeren ook daadwerkelijk tijdig in ISK te krijgen. De jongeren zijn echter leerplichtig en moeten dus onderwijs volgen. Bovendien, als jongeren worden gehuisvest zonder dat ze taalonderwijs kunnen volgend, is er het risico dat ze zich gaan vervelen, door het ontbreken van een dagbesteding en -ritme.

11 Inburgeringsplicht?

Op grond van de Wet inburgering zijn vreemdelingen vanaf hun 16e inburgeringsplichtig, tenzij ze reeds over een aangewezen diploma beschikken of een opleiding volgen.

Minderjarigen zijn, zoals we hiervoor zagen, leerplichtig tot hun 16e maar dit wordt verlengd tot hun 18e als ze nog niet over een startkwalificatie beschikken (MBO 2 diploma, Havo of VWO diploma). Amv's moeten dus een opleiding volgen (vanuit de leerplicht) als ze nog geen diploma hebben en daardoor zijn ze niet inburgeringsplichtig. Als ze wel de startkwalificatie hebben en dus niet meer leerplichtig zijn voldoen ze weer aan het vereiste van een aangewezen diploma en zijn om die reden niet inburgeringsplichtig.

12 Overgang van 18- naar 18+

12.1 Voorbereiding vervolghuisvesting

Zoals hierboven al gezegd, regelt het bestuursakkoord tussen Rijk en VNG dat gemeenten passende vervolghuisvesting verzorgen voor de amv met verblijfsvergunning op het moment dat deze de leeftijd van 18 jaar bereikt.

Het is de taak van Nidos om de nodige voorbereidingen voor die vervolghuisvesting te treffen en hierover tijdig gesprekken te voeren met gemeenten. Dat betekent primair natuurlijk dat de jongeren zelf worden voorbereid

¹⁰ Andere handige links: <https://abonneren.rijksoverheid.nl/nieuwsbrieven/archief/middelbaar-beroepsonderwijs/22/editie/0d6473fb-7cdc-4dec-8108-f448cad1f12e> en bij de inspectie <http://www.onderwijsinspectie.nl/veelgestelde-vragen/nieuwkomers/veelgestelde-vragen-over-het-onderwijs-aan-nieuwkomers>

en begeleid naar een zelfstandig bestaan. Hen worden vaardigheden bijgebracht om het leven van alledag zelfstandig in te vullen.

Nidos heeft altijd een inspanningsverplichting om de amv te begeleiden naar huisvesting in een kamer. Hierbij kan worden gedacht aan ondersteuning bij de zoektocht naar een kamer, check van huurcontract, en hulp bij verhuizing, als dit voor de 18de verjaardag van de amv is. In het algemeen is de ervaring van Nidos dat dit lukt bij de groep amv's die op jeugdige leeftijd in Nederland is aangekomen en al geruime tijd door Nidos en haar contractpartners is begeleid. Mocht het in voorkomende gevallen Nidos niet lukken de vervolghuisvesting te regelen, dan is de gemeente aan zet om vervolghuisvesting organiseren.

Het staat gemeenten vrij om binnen hun regio te overleggen over eventuele overdracht van de 18-jarige en van de taakstelling. Het is immers mogelijk dat amv's niet in dezelfde gemeente blijven wonen waar ze als amv terecht kwamen, maar het is wel de intentie van het nieuwe opvangmodel om hen minstens in dezelfde regio te laten blijven als ze 18 worden. Als een andere gemeente de vervolghuisvesting op zich neemt, dan gaat daarmee ook de taakstelling over naar deze andere gemeente. Zie ook hierboven bij paragraaf 8 over de taakstelling(sverplichting).

12.2 Suggesties voor vervolghuisvesting

De financiële middelen van 18-jarigen zijn beperkt. Ze krijgen hetzij een uitkering op bijstandsniveau, behorende bij die leeftijd, hetzij studiefinanciering. Hoe kunnen zij dan toch zelfstandig gaan wonen?

Tips:

- Bij plaatsing van de amv in de gemeente, kan de jongere zich direct aanmelden voor een reguliere jongerenwoning in de gemeente, als dergelijke woningen beschikbaar zijn. Afhankelijk van de leeftijd van plaatsing en de lengte van de wachtlijst voor de jongerenhuisvesting, kan de amv bij 18 jaar deze huisvesting betrekken.
- De gemeente Amsterdam organiseert voor amv's die 18 jaar worden o.a. mogelijkheden voor woningdelen in de vorm van kamergewijze verhuur¹¹.
- Landelijk zijn er verschillende Kamers met Kansenprojecten, met als missie om jongeren in 1,5 jaar voor te bereiden op een zelfstandig bestaan, met een diploma op zak of met een baan. Dit concept kan ook voor amv's interessant zijn. Meer informatie hierover is te vinden op: <http://www.kamersmetkansen.nl/>.
- Binnen het Kamers met Kansenconcept zijn in Zeeland twee locaties ingericht (in Vlissingen en Goes) waar jongeren van 17 t/m 23 jaar terecht kunnen die woonruimte zoeken maar moeite hebben met het opbouwen van een zelfstandig bestaan. De foyers (jongerenhuizen) bieden een combinatie van wonen, werken, leren en begeleiding en dienen als een tijdelijk duwtje in de rug om te komen tot helemaal zelfstandig wonen en werken. Zie: <http://www.juvent.nl/ouders/kinderen-12---18/op-jezelf.htm>.
- Gemeenten kunnen met Nidos / contractpartners afspraken maken over het omklappen van een woonvoorziening. Vier amv's wonen bijvoorbeeld samen in een KWE. Iedere jongere die 18 jaar wordt, blijft in dezelfde woning, maar de begeleiding wordt langzaam afgebouwd, totdat alle vier de jongeren de 18-jarige leeftijd bereikt hebben. Dit betekent wel dat voor de huisvesting van eventuele 'nieuwe' amv's in de gemeente andere panden moeten worden gezocht.

12.3 Begeleiding na 18e verjaardag

Het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom van 28 april jl. tussen VNG en Rijk, onderkent dat amv's die 18

11 Afspraken die de gemeente Amsterdam met Spirit maakte:

- AMV'ers die uitstromen en in Amsterdam willen blijven, zullen zoveel mogelijk gebruik maken van woonruimte bestemd voor studenten.
- AMV'ers die uitstromen en niet voor studentenhuysvesting in aanmerking komen gaan in principe woningdelen, in drie- of viertallen in vrije sector corporatiewoningen. Spirit doet de matching.
- Incidenteel kunnen in overleg tussen Spirit en de gemeente ook andere vormen van huisvesting (zelfstandig als ook onzelfstandig) voor uitstromende AMV'ers in aanmerking worden genomen, bijvoorbeeld woonruimte in complexen in de transformatie of (tijdelijke) nieuwbouw.
- Aansluitend bij het beleid voor jonge statushouders (onder 28 jaar) is er in de gemeente Amsterdam geen zelfstandige woonruimte voor alleenstaande statushouders beschikbaar, anders dan in bovengenoemde woonvormen.
- Spirit zorgt dat de AMV'ers optimaal zijn voorbereid op de keuzes en veranderingen die hen wachten wanneer ze achttien worden, om hun kansen op een succesvol vervolg van hun wooncarrière in Amsterdam te maximaliseren.

jaar worden en die na hun 17e jaar in de opvang zijn gekomen, waardoor ze relatief kort begeleiding van Nidos hebben gehad, extra aandacht en begeleiding nodig kunnen hebben. 'In alle gevallen dient Nidos zorg te dragen voor een warme overdracht naar gemeenten, zodat gemeenten vervolgens in staat worden gesteld adequaat maatwerk te leveren. De benodigde begeleiding – naar omvang en inhoud – zal immers per persoon verschillen.', aldus het Uitwerkingsakkoord. Nidos en VNG ontwikkelen een protocol om de goede overdracht van deze amv's te borgen, de benodigde informatie te delen over wie welke begeleiding nodig heeft en gemeenten handelingsperspectief te bieden hoe begeleiding aan te bieden aan diegenen die dat nodig hebben.

In geval er bijzonderheden zijn op bijv. medisch of psychisch vlak, dan ziet Nidos er op toe dat de instanties die daarvan op de hoogte moeten zijn, tijdig geïnformeerd worden voordat de jongere meerderjarig wordt. Volwassenen bepalen echter zelf of ze gebruik willen maken van zorgmogelijkheden.

Zoals ook al hierboven in paragraaf 6 vermeld, krijgen gemeenten in 2016 budget voor maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders vanaf 16 jaar, dus ook voor amv'ers. Vanaf de inwerkingtreding van de gewijzigde Wet Inburgering (vermoedelijk 1 juli 2017)¹² verandert dit. Gemeenten ontvangen vanaf dat moment alleen financiering voor de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders die 18 jaar of ouder zijn en inburgeringsplicht hebben. Het budget voor maatschappelijke begeleiding wordt door de wetswijziging vanaf dat moment namelijk gekoppeld aan de bij de inburgeringsplichten behorende betalingscondities.

12 Actuele informatie over de uitwerking van afspraken met betrekking tot de Participatieverklaring vindt u op vng.nl/otav

Bijlage 1: Cijfers

Aantal amv's in Nederland:

IND

Op 1 april 2016 waren er 1810 zaken van amv's in procedure bij de IND. Hiervan waren 1590 zaken in eerste aanleg en 220 vervolgzaken (o.a. beroepzaken en herhaalde aanvragen).

In 2015 heeft de IND 1810 beslissingen genomen op zaken van amv's. Hiervan zijn 150 zaken afgewezen. In 2016 waren van de 980 beslissingen op amv-zaken 150 afgewezen.

Jaar	Maand	Afwijzing	Totale Uitstroom
2015	januari	10	60
	februari	10	50
	maart	10	50
	april	20	50
	mei	10	40
	juni	10	100
	juli	10	170
	augustus	10	140
	september	10	210
	oktober	20	260
	november	20	320
	december	30	380
	Totaal	150	1810
2016	januari	50	340
	februari	40	290
	maart	50	350
	Totaal	150	980

COA

Op 1 april 2016 was de bezetting amv's in COA opvang 2460. Hiervan waren 1010 amv's vergunninghouders en 1450 nog geen vergunninghouders.

Jaar	Kwartaal	Zonder Vergunning	Met Vergunning
2015	Q1	270	700
	Q2	470	660
	Q3	1210	880
	Q4	1940	1390
2016	Q1	1450	1010

NIDOS

Het aantal vergunninghouders in de caseload van Nidos was op 25 april 2016: 3.360.

Bijlage 2: Verloop asielprocedure

Hoe verloopt de procedure?

Het nieuwe opvangmodel wijzigt de toelatingsprocedure voor amv's niet.

Na binnenkomst in Nederland, komen amv's tussen 13 en 18 jaar naar een speciale procesopvanglocatie amv (POL-amv). Daar begint de rust- en voorbereidingstijd (rvt), die drie weken duurt, en daar start de algemene asielprocedure. De totale periode die amv's in de POL doorbrengen is afhankelijk van de snelheid waarmee de procedure kan starten maar het streven is gericht op maximaal 7 weken. Vóór de invoering van het nieuwe opvangmodel moest tijdens het verblijf in de POL ook nog de indicatie voor vervolgoptvang worden geregeld maar dat is nu niet langer nodig, waardoor de verblijfsperiode in de POL korter is geworden.

De 15 tot 17,5-jarigen die na afronding van de algemene asielprocedure (nog) geen vergunning hebben (gekregen), komen in één van de kleinschalige woonvoorzieningen onder verantwoordelijkheid van het COA. Immer het recht op opvang blijft dan wel nog bestaan. Deze voorzieningen bevinden zich buiten het asielzoekerscentrum (azc). Asielzoekers die bij hun aanmelding tussen 17,5 jaar en 18 jaar zijn, komen in een kleine woonvoorziening op het azc zodat zij bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar in het azc kunnen instromen.

Als de IND beslist dat de jongere recht heeft op asiel, krijgt de asielzoeker een verblijfsvergunning om hier voor een bepaalde tijd te wonen (5 jaar). Als die vergunning is verlopen, kan de jongere een aanvraag voor een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd indienen en bekijkt de IND of de asielzoeker nog steeds bescherming nodig heeft. Als dit zo is, krijgt de asielzoeker een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd en mag hij of zij in principe de rest van zijn of haar leven in Nederland blijven wonen.

Wijst de IND het asielverzoek af dan blijft de amv tot het moment van vertrek recht houden op de voorzieningen voor amv's tenzij hij/zij inmiddels 18 jaar is geworden.